

Örökségünk védelme és jövője 8.

Az egri vár régészeti feltárásának 100 éve – 1925–2025

tudományos konferencia

Dobó István Vármúzeum

2026. február 25–26.

SZOMOLÁNYI PÉTER

Kőfaragó szakképesítés 1974, Képzőművészeti Egyetem 1974–1979 kőszobrász-restaurátorművész okl. BME Műemlékvédelmi szakmérnök 2 éves posztgraduális továbbképzése 1992. Szakmai munkák: jelentősebb eszmei értékű kőből készült muzeális műtárgyak-műemlékek: szobrok, emlékművek, kerti plasztikák, régészeti leletek, továbbá építmények, architektonikus épülethomlokzatok és -belsőik, vagy ezek kőből, esetleg stukkóból készült részleteinek-elemeinek restaurálása, konzerválása – továbbá állapotfelmérés, diagnosztikai vizsgálatok, szakvélemények, restaurátori engedélyezési és kiviteli tervek, tudományos dokumentációk készítése – a helyreállítások vezetése, kivitelezése (tisztítás, konzerválás, formai restaurálás) – valamint az ilyen tevékenységi körben mások által elvégzett munkák zsűrizése is. Tagság: Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, Magyar Restaurátorok Egyesülete (három cikluson keresztül alelnöki tisztségben is), MÉK műemléki restaurátor szakértői névjegyzékében nyilvántartva

KÉSŐGÓTIKUS SEKRESTYE LAVABÓJÁNAK REKONSTRUKCIÓJA ÉS

AHHOZ KAPCSOLÓDÓ ÚJABB EREDMÉNYEK

A középkori várháborús események folyamán nagy mértékben tönkrement székesegyház sorsát végül is az a megújulásra törekvő barokk korszellemből fakadó püspökségi döntés pecsételte meg, amely nem akarta már a várban lévő leromlott templomát és egyéb építményeit helyreállítani, hanem teljesen új reprezentatív épületeket létrehozva leköltöztött a városba. Ezt még megtette aztán hogy a vár feleslegessé vált romos maradványait építőanyagként értékesítve, mint egy kőbányaként még tovább bontották – aminek Pyrker János László érsek vármentő kezdeményezései vettek véget – és feltehetően ahhoz, illetve annak folytatásához köthetők az előadásom tárgyát képező gótikus lavabora (rituális papi kézmosó) való rátalálásnak a körülményei is. Ennek első maradandó és hitelesen figyelemfelkeltő hatású megnyilvánulása volt, midőn 1849-ben a Kubinyi-Vahot-féle monográfia Egerrel foglalkozó fejezetének képanyagát előkészítendő, Varsányi János készített rajzokat a helyszínen, megörökítve a romos vár akkor látható néhány jelentősebb részletét és ezek között a késő gótikus szentély északkeleti kápolnája, északi falának belső oldaláról is, amelyen a lavabo látható. Ezután, 1862-ben megkezdődött a székesegyház K-i, késő gótikus részének Henszlmann Imre általi régészeti kutatása, aminek az eredményeiről Ipolyi Arnold számolt be a középkori székesegyházról szóló tanulmányában (Eger, 1865. Bartakovics-emlékkönyv), amelyben külön fejezetben foglalkozik a templom e részén fellelt jelentős maradványok, köztük egy falfülkés papi kézmosó medence leírásával – amit a kutatásnál közreműködő Streimmelvöger Rudolf, egri építész felmérésen alapuló rajza is illusztrál. 1880 körül, a várban szolgáló Balogh János honvédtiszt még ugyanúgy látta a

lavabot a falban, miként azt az 1881-ben, Egervár története címmel megjelent könyvében is leírta – viszont az 1927–1938 között, azon a területen is végzett ásatások idejére, az akkor készült fényképek tanúsága szerint a teljes fülke eltűnt már onnan. Szerencsére azonban, a sekrestyén belüli akkori ásatásból előkerült a számárhátívvvel megnyíló, csillagboltozatos fülkezáradék töredékes fele része és az 1970-es években, az északi várfalban másodlagosan beépítve, egy ennek a folytatását képező vakmérműves eleme is. Így a korábbi rajzi dokumentumok mellett, ezek a kézzelfogható leletek is, együtt már kellő alapot szolgáltatnak számomra egy olyan hiteles rekonstrukció elvégzéséhez, aminél a lavabo készülése korabeli lábméretet és a Quadraturás szerkesztési módszert alkalmaztam. A sikeres kísérlet eredményként közelebb kerülhettünk a késő gótikus szentélyt építő műhely tervezési módszerének megismeréséhez és az ahhoz hasonlóan készült rajzok lehetővé teszik a 19. században még in situ egészében meg volt attraktív gótikus kőfaragványkompozíció pontos másolatának elkészítését is.